

A néhai kisantant államainak tandíjrendszere

CSEHSZLOVÁKIA.

A volt Csehszlovák állam tandíjrendszere alapja a felvett tananyag órákszerinti fizetése volt. Egy szemeszter érvényességéhez hetenként összesen 16 óra volt kötelező. Egy óra ára 8 cseh korona; átszámítva 1.14 P. volt. Így egy 16 óra minimumot számítva a teljes tandíj egy szemeszterre 118 cseh korona, vagyis 18-20 P volt. Ehhez járult 35 cseh korona (5.-P.) beíratási-, pót- és mellékdíj (soprtkör, biztosítás, könyvtárilleték, kórházi ápolást, stb.). Tehát a 16 órát felvevő, teljes tandíjat fizető diák 25.-P-t fizetett félévenként tan-, pót-, mellék- és mindenféle elképzelhető ímen. Itk-tatás az első szemeszterben 4.-P, amiben az okmánybélyeg ára is benne volt.

Tandíjmentességhez 10 óra kollokvium volt szükséges. Tíz óra jeles kollokvium két szemeszterre egész mentességet; sikeres szigorlat, ha jeles ugyanezt, ha elégséges, egy szemeszterre fél mentességet eredményezett. („Jó“ jelzés az osztályokban nem volt.)

A vagyoni helyzet csak kis mértékben befolyásolta a vizsgaeredmények alapján kiérdemelt kedvezményeket. A tandíjmentességek száma emiatt igen nagy volt; majdnem mindenki kollokvált és tandíjat igen kevesen fizettek.

Az adatok a prágai német egyetemről valók, de a viszonyok, mivel a vezetés a kultuszminisztérium keretén belül egységes volt, ugyanilyenek voltak a többi egyetemeken is.

Egy felvidéki.

ROMÁNIA.

A megszállás ideje alatti Kolozsvárt székelő román egyetemen a mi rendszerünkől eltérően nem egyetemi félév hanem egyetemi év szolgáltat időegységű.

A tandíjrendszer a következő volt. Tulajdonképpen kétféle díjat fizettünk. Az egyik az úgynevezett beíratási díj (1500 lei = 50 P), melyet összel az egyetemi év kezdetén kellett befizetni. Ehhez járult az úgynevezett »laboratóriumi díj«, mely karonként változott 1500-2500 leig = 50-83 P), valamint a különböző pót-díjak (200 lei = 6.66 P). Tehát az egyetemi év összes költségei kb. 3.600-4.000 leire = 120-140 P-re rugtak

A tandíjmentességet, illetőleg tandíj-kedvezményt egyrészt szegénységi alapon (vagyontalansági bizonyítvány), másrészt tanulmányi alapon (évvégi átlagos »jó« kollokviumi, vagy szigorlati jegyek után) lehetett igényelni. Az ösztöndíjat ugyancsak ilyen alapon szükség szerint természetben (bennlakás, menza), illetőleg készpénzben (havi 1500 lei = 50 P) kérhették. Mind a tandíj-kedvezmények, mind az ösztöndíjak egy évre szóltak, de az ösztöndíjasok kötelesek voltak legalább »jó«-ra kollokválni illetőleg szigorlatozni minden felvett tárgyól ösztöndíjuk megőrzése végett.

Egy erdélyi.

JUGOSZLAVIA

Az itteniekhez hasonló általános tandíj nem volt Jugoszlávia egyetemein. Volt:

Iskolaadó, melyet az egyenes adó szerint róttak ki. Ezt az iskolaadót fizették a középiskolában is, csak míg az egyetemen félévre szóltak a befizetések, a középiskolákban ugyanazt az összeget egy évre fizették. Ha több gyermek járt iskolába, akkor az első gyermek után egész, a második után fél, a harmadik után pedig negyed díjat fizetett. A fizetendő iskolaadó az egyenes adó szerint így oszlott meg:

ha az egyenesadó 0 P-től 75 P-ig, akkor iskolaadót nem fizetett,

ha az egyenesadó 75 P-től 100-ig, akkor iskolaadót 10 P-t fizetett,

ha az egyenesadó 100 P-től 300 P-ig, akkor iskolaadót 15 P-t fizetett.

NEM EMBER, CSAK SZAKEMBER!

Mire jó ez a SzEI — mondta valaki a kávéházban — csak elvonja az egyetemi ifjúságot a tanulástól. Szakemberképzés, az az egyetem! Tessék a szaktudományokkal törődni, nem Hamletet játszani, meg gyűlésezni, meg az Otthonban flörtölni! — Így ő. S mi a legnagyobb örömmel csatlakozunk a mögöttünk szóló kijelentéséhez. Igen: tessék csak szakembereket nevelni!

Pl. a magyar nyelvész tanárjelölt érje be egészen azzal, hogy megtanulja, hogyan lett a XVI. században a hosszú, nyílt, illabialis e-ből hosszú zárt illabialis é. És, hogy az alany meghatározását az ó-kortól kezdve hogyan próbálta nagy igyekezettel a tudósok összessége és tanuljon folyton csak hasonló szakkérdéseket: legyen csak kiváló szakember! Legyen így mindenütt az egyetemen!

Töltse az egyetemi hallgató minden idejét azzal, hogy szakkérdéseket tanul. Minden perc, amelyet más-sal tölt: kárba vész. Egyáltalán ne pihenjen! Az csak liberális, destruktív, korszerűtlen, stb. felfogás, hogy pihenni is kell. Csak úgy lesznek kiváló szakemberek, ha sose pihennek. Néha egyet sétálni: esetleg még egy egész délutánra kimenni egyedül csatangolni a határban, a legszörnyűbb időlopás! Természetet bámulni: szentimentalizmus! Játszani meg: üdítő társasjátékokat játszani, az neveléses: játszani csak az elemiben szok-tak! Már a gimnáziumban is élénk tálalták naponként a nagy jelszót: „Fiam, ne legyen másra időd, mint a holnap-i leckére!“ Az egyetemen természetesen ezt még jobban kell hangsúlyozni! Szakkérdések! Szakkérdések! — Nem tekinthető szakkérdések tanulmányozásának az sem, ha a SzEI-Otthonban fiúk és lányok társalog-nak egymással. Majd ha állásuk lesz, akkor háza-sodjanak. Addig felesleges flörtölni; az időt tölteni.

Vagy hát kérem: vitaesteket rendezni, vitatkozni az egyetemi oktatásról, hallatlan és haszontalan! Az egyetemi oktatás a professzorok gondja! Diáknak sa-ját munkáját illető gondolata nem lehet! — nem illeté-kes rá! — Diáknak egyáltalán gondolata se lehet! Hi-szen olyan nagy igyekezettel tömik sokan a fejét ma-golnivalóval, hogy sem energiája, sem ideje nem ma-rad az agysejtjeinek önálló gondolatokat termelni! Hogy az helyes-e? Igen! Megírtak már előttünk min-dent: tessék azt megtanulni. Azon gondolkodni, hogy jobban is lehetne az életpályánkra felkészülni, mint ahogyan most felkészültünk: Tilos! Egyáltalán gyűlé-sezni! Gyűléseken szavalni, nótázni: az egyetemi nívón alóli dolog. Nem a szakemberképzést szolgálja! Az sem, hogy a SzEI hangversenyjegeket szerzett, mert így azok is elmehettek hangversenyre, akiket eddig a sze-génységünk visszatartott tőle és a laboratóriumban töl-tötték azt az idejüket is. Zene? — Minek az egy szak-emberjelöltnek? Különösen olyan mértékben, ahogyan a SzEI énekkara műveli. Hát még amit a SzEI Ham-let-előadása jelentett: az veszélyeztette csak igazán a

szakemberképzést. Majdhogy föl nem borult az egész egyetem miatta! Ez a rektor, ez a rektor!... Romlás-ba dönti az ifjúságot! Van elég színészünk: foglalko-zanak ők a megjelenítő-művészzel. Egyáltalán ho-gyan jutnak egyetemi hallgatók ahhoz, hogy művészet-tel foglalkozzanak? A művészzel csak azoknak lehet foglalkozni, akiket megfizetnek érte. Szép iránti lelke-sedésből? Nem!

A SzEI cserkésztszti csapata is maga a megteste-sült léhűtés! Hogy ők falut járnak, meg munkás-gyű-léseken szólnak a munkáshoz, meg diákgyerekekét, inasgyerekeket nevelnek? Nem marad idejük a szaktu-dományra! Ha még azt is hozzávesszük, hogy jövőre a SzEI a főiskolásokkal együtt az egyetemi és főiskolai hallgatókból álló három vallási munkaközösség (Mária-kongregáció, Bethlen Gábor Kör, Egyetemi Luther Szö-vegség) hóna aiá akar nyúlni és nem győzi majd a tag-jait kérni, hogy vegyenek részt lélekkel azok munká-jában, ne elégedjenek meg az egyéni vallási képzésük-vel, életükkel, akkor esünk csak igazán hanyatt a SzEI szakemberképzésgátló szerepének szemléletében!

Sportolásra-nem sokat kell írni: ahhoz képest, ami tavaly volt, az idén alig van sportolás! Ezen a téren győz a csak szakemberképzést hirdető felfogás. Csak ne sikerüljön annak a rektornak az egyetemi sport-csarnokot megvalósítani, mert akkor a SzEI még meg-maradt erejével ráveti magát a sportra is!

Hanem épen most, kollokviumok előtt még lapot is szerkesztenek! És egyetlenezy szakkérdésről sinés ben-ne szó! Gondolkodó emberek is akarnak lenni? Ez már minden képzeletet fölülmúl!

Hogy megértse mindenki a csak szakemberképző felfogásunk lényegét, röviden összefoglaljuk.

Irodalommal, egyáltalán olvasással foglalkozzanak az irodalomtörténészek; zenével, énekkel a cigányok és a zenetanárok, sporttal a tornatanárok, a cirkuszi ak-robaták és eróművészek; gyűlésezésekkel a hivatásos diákvezérek; lapszerkesztéssel az újságírók; játékokkal az elemisták; kirándulással, sétával, a természetrajz és földrajzszakosok; középiskolások nevelésével a fizetett tanárok, magyar inasgyerekek nevelésével senki se, munkások vezetésében való segítséssel a szociáldemok-raták; otthon-berendezéssel és gondozással a lakberen-dező vállalatok; értelmes beszélgetéssel, egyáltalán gon-dolkozással a filozófusok; falujárással a végrehajtók és választási agitátorok; emberi (lelki, erkölcsi) kérdé-sekkel a papok; magyar kérdésekkel a pártpolitikusok; egyetemi kérdésekkel a professzorok és az egye-temi altisztek és szakkérdésekkel az egyetemi hallga-tók!

Ne legyen ember, csak szakember! Aztán ha mé-gis akad egy-két ember is, akkor ezentúl szomorúan, nem pedig örömmel kell rámutatni: „Ember az ember-telenségben!“ . . .

Nem kell ember! Gép kell csak, szakember! Éljen az embertelenség!

NYIKOS ISTVÁN.

ha az egyenesadó 300 P-től 500 P-ig, akkor iskolaadót 20 P-t fizeteti.

Az egyetemeken fizettek még labo-ratóriumi díjat, mely Belgrádban 3-5 P körül, Zágrábban pedig 10-20 P körül forgott, de a legdrágább vegyész évben, a III. félévben sem érte el a 70 pengőt.

Harmadikfajta díj volt az egész-ségügyi adó, mely a fizetett iskola-adóval állott egyenes arányban.

Tehát egy közepes tehetségű esa-lád fia, kinek szülei évi 300 P-től 500 P-ig terjedő egyenes adót fizettek, félévenként 20 P iskolaadót, 40 P (Zá-grábban) laboratóriumi díjat és 10 P egészségügyi és egyéb díjakat fizetett, akkor, ha egészségfízető volt.

Egy délvideki.

Gondolatok

Az emberek szeretik megpiszkálni azokat az embereket, akik híresek, mert így magukat is nagyoknak tűn-tethetik fel azáltal, hogy egy elismert nagy emberről olyanokat tételeznek, illetve tételezhetnek föl, amiket ők jobban tudnak.

Az élet fordulójánál a legkisebb je-lekbe a jövőre nagyon fontos utaláso-kat, az át nem látott gondolatokba biz-tos értelmet magyarázunk bele.

Ezzel véljük megtalálni a sikert.

Kiss Ottó Miklós.

Kiss Ottó Miklós:

Ísten

Ó, Egyedüli Lényeg!

A rózsában letéped,
a fájdalomban fájod,
önlényegedben másod,
másodban lényeged,
lelked ölebe-tett
Lélek, Mozgó Csira.
Rá kell hajolnia
szavamnak és szívemnek.

Eddig magamtól távol hittem
s örök szín ő a pernyi színben.
Szembogaramban fénylik Arca,
topogó lábamban a hajsza,
ami Felé hajt szüntelen:
magamtól el nem küldhetem.

Csak szétnézek s már megtalálom:
bimbó az elfagyott virágon,
letarlott bokrokon a hajlás,
halottak mellett a virrasztás,
az élők mellett vidám öröm,
a bűneimre gyors vízőzön...

Mindenben változó lehetőség,
tettem tettei megelőzték,
álmom álmai előbb látták:
Örök-Egy és folytonos Máság...

S mert él az írott, holt szavakban:
Elérhető s megfoghatatlan!